

V1999-22 04.08.99

Aksjonærer i Elsam AS og Ahlsell AS - søknad om dispensasjon for utgivelse av felles produktkatalog og innkjøpsbestemmelser

Sammendrag:

Elektrogrossistene Ahlsell AS og aksjonærene i Elsam ønsker å samarbeide om felles priser for næringsselektro for å utgi en felles produktkatalog. For dette trenger partene dispensasjon fra konkurranseloven. Konkurransetilsynet fant at aktørens posisjon i markedet var liten og samarbeidet antas derfor å ha liten konkurransemessig betydning. Dispensasjon kunne gis.

Konkurransetilsynet viser til brev av 15. mars 1999 der Ahlsell AS (Ahlsell) og aksjonærer i Elsam AS (Elsam) søker om dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1 for utgivelse av felles katalog/CD-rom med felles priser. Elsam har tidligere en dispensasjon gitt ved brev av 23. januar 1997 som omfatter katalogsamarbeid og felles salgs- og leveringsbestemmelser for aksjonærer i Elsam. Denne dispensasjonen har varighet frem til 1. februar 2002.

Bakgrunn

Elsam er sentralleddet i et innkjøpssamarbeid mellom grossister i kabler og ledning og er 100% eid av medlemmene av samarbeidet. Ifølge selskapets vedtekter er innkjøp av varer gjennom selskapet en rettighet forbeholdt aksjonærene. Å være aksjonær i Elsam anses derfor i praksis å innebære medlemskap i innkjøpssamarbeidet. Medlemmene vil derfor heretter refereres til som aksjonærer i Elsam. Styret i Elsam består av representanter fra alle aksjonærer. Ved forrige dispensasjon var det 10 bedrifter tilknyttet Elsam. Samarbeidet består i dag av 5 selvstendige bedrifter som er Elektrogrossisten Sør AS (Kristiansand), Elektrogrossisten Øst AS (Tønsberg), Espen AS (Ålesund), Garman Elektro AS (Oslo) og Sinex Tekniske AS (Stavanger).

Ahlsell er et datterselskap av Ahlsell AB som er en av Sveriges største grossister innen områdene VVS, elektro, kjøleutstyr og verktøy med i overkant av 100 forretninger i Norden og Baltikum. Ahlsell AB er igjen eid av Trelleborg AB som er et verdensomspennende industrikonsern. I Norge er imidlertid selskapets totale virksomhet betraktelig mindre, med 5 heleide virksomheter i landet. Disse er lokalisert i Moss, Fredrikstad, Oslo, Asker og Hamar. Det er kun virksomhetene som driver med næringsselektro som omfattes av dispensasjonssøknaden. Dette er Forretningene i Moss og Oslo (tidl. Kværner Elektro AS og Elektro Energi AS), som tidligere har vært aksjonærer i Elsam, men ble kjøpt opp av Ahlsell i 1997.

Ahlsell og aksjonærene i Elsam søker om dispensasjon til å fastsette felles priser. Prisene skal brukes i en felles katalog og CD-rom. Ahlsell vil ha hovedansvaret for produksjonen av dette. Produktene som omfattes av prissamarbeidet er alle typer næringsselektro som normalt selges gjennom grossist. Dette er produkter som blant annet kabler, ledninger, produkter for ledningsopplegg, brytere, sikringsmateriell, linje- og elverksmateriell, armaturer, lamper, styresystemer, vifter, baderomsutstyr,

kommunikasjonsapparater, koblingsmateriell for tele og data og strømtransformatorer. Katalogen vil inkludere felles salgs- og leveringsbetingelser. Partene står ifølge styreleder i Elsam Eyvind E. Olsen fritt til å følge prisene og betingelsene i katalogen.

I samarbeidsavtalen som er inngått mellom Ahlsell og aksjonærer i Elsam går det fram at samarbeidet skal organiseres ved en styringsgruppe der Ahlsell innehar halvparten av vervene, deriblant formannen. [...] Unntatt offentlighet i henhold til offentlighetsloven § 5a, jf. forvaltningsloven § 13 nr. 2. Opplysningene finnes i vedlegg.

[...] Unntatt offentlighet i henhold til offentlighetsloven § 5a, jf. forvaltningsloven § 13 nr. 2. Opplysningene finnes i vedlegg.

Forholdet til konkurranseloven

I henhold til konkurranseloven § 3-1 første ledd, må ikke to eller flere ervervsdrivende for salg av varer eller tjenester ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen, fastsette eller søke å påvirke priser, avanser eller rabatter bortsett fra vanlig kontantrabatt.

Partene skal samarbeide om felles priser i tillegg til ekspedisjonsgebyr ved ordre under et visst beløp og priser på emballasje i partenes felles salgs- og leveringsbetingelser. Konkurransetilsynet legger til grunn at dette er i strid med krrl. § 3-1 første ledd

Konkurransetilsynet kan imidlertid med hjemmel i konkurranseloven § 3-9 gi dispensasjon fra forbudene i §§ 3-1 til 3-4, dersom:

- a) konkurransereguleringen innebærer at konkurransen i vedkommende marked forsterkes,
- b) det må forventes effektivitetsgevinster som mer enn oppveier tapet ved konkurransebegrensningen,
- c) konkurransereguleringen har liten konkurransemessig betydning, eller
- d) det foreligger særlige hensyn.

Det relevante produktmarked

Produktene innenfor dette markedet går under samlebetegnelsen næringsselektro. Et fellestrekk ved disse produktene er at det i stor grad kreves ulike former for sertifisering ved installasjon av disse produktene.

Alle produkter som selges i bransjen er registrert i Elnummerbanken, der det er ca. 45 spesifiserte hovedgrupper. Produktene i Elnummerbanken vil danne utgangspunkt for definisjonene av det relevante marked. En stor del av disse produktene vil ikke være substituerbare med hverandre. Det vil imidlertid være lite hensiktsmessig å vurdere hver hovedgruppe eller hvert produkt for seg i denne sammenhengen, siden prisene på produktene det gjelder antas å påvirkes på samme måte av et prissamarbeid. Hele produktspektret vil derfor her betraktes som det relevante produktmarked.

Det relevante geografiske marked

De største norske elektrogrossistene er landsdekkende med lagre fordelt over hele Norge. Etter det Konkurransetilsynet kjenner til henvender store kunder, som for eksempel konserninstallatører og større industribedrifter, seg direkte til grossistens sentralenhet, uavhengig av hvor denne er lokalisert i landet. For denne typen kunder vil det geografiske markedet på grossistledet være Norge. Mindre kunder henvender seg imidlertid gjerne til grossistens lokale avdelinger og etterspør de relevante produktene lokalt. Partene i dette samarbeidet er kun representert i deler av landet og står for en relativt liten del av omsetningen. Partene antas derfor i første rekke å tilby produkter lokalt til mindre kunder. Geografisk avgrenses det relevante marked derfor til å være lokale markeder i Norge.

Beskrivelse av markedet og konkurransemessige vurderinger

[...] Unntatt offentlighet i henhold til offentlighetsloven § 5a, jf. forvaltningsloven § 13 nr. 2. Opplysningene finnes i vedlegg.

Etter de utmeldelser som har skjedd er den geografiske spredningen til Elsams aksjonærer noe redusert. Elsam har ikke lenger aksjonærer i Moss, Bergen eller Trondhjem. I dag har Elsam aksjonærer i Oslo, Kristiansand, Tønsberg, Ålesund og Stavanger. Ahlsell har som nevnt virksomhet i Moss, Oslo, Asker og Hamar. Partene har overlappende virksomhet i Oslo, ved bedriftene Ahlsell og Garman Elektro AS.

Partene betjener ulike lokale markeder bortsett fra i Oslo. Partenes markedsandeler i dette geografiske markedet er imidlertid små. Et samarbeid vil derfor ikke øke konsentrasjonen i markedene nevneverdig og dermed ha liten innvirkning på konkurransen.

Det ble opplyst i forbindelse med den tidligere dispensasjonssøknaden til aksjonærene i Elsam at det er vanlig å gi rabatter i forhold til prisene i produktkatalogen. Tilsynet har også fått opplyst at felles salgs- og leveringsbetingelser som trykkes i katalogen kan fravikes av partene. Prisene og betingelsene som fastsettes i produktkatalogen forutsettes derfor ikke å være bindende for partene. Dette reduserer styrken på samarbeidet.

Ut fra ovennevnte synes samarbeidet å ha liten konkurransemessig betydning. Med hjemmel i konkurranselovens § 3-9 c), har Konkurransetilsynet derfor truffet følgende vedtak:

Ahlsell AS og aksjonærene i Elsam AS innvilges dispensasjon fra konkurranselovens

§ 3-1, første ledd for å kunne samarbeide om felles produktpriser og salgs- og leveringsbetingelser i forbindelse med engrossalg av elektromatriell. Det stilles som vilkår at prisene ikke er bindende for deltakerne i samarbeidet.

Dispensasjonen trer i kraft straks og gjelder frem til 4. august 2002.

Dispensasjonen erstatter tidligere dispensasjon til aksjonærene i Elsam AS gitt i vedtak av 23. januar 1997.

Konkurransetilsynet kan trekke tilbake dispensasjonen før utløpsdato dersom forutsetningen for dispensasjon ikke lenger er til stede, jf. konkurranseloven § 3-9 tredje ledd.

For ordens skyld gjøres det oppmerksom på at vedtaket kan påklages innen tre uker. En eventuell klage stiles Arbeids- og administrasjonsdepartementet, men sendes Konkurransetilsynet. For øvrig vises til vedlagte skjema "Melding om rett til å klage over forvaltnings-vedtak".

[til toppen](#)